

До спеціалізованої вченої ради ДФ 41.051.019
в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора юридичних наук, доцента,

завідувача кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Кодинця Анатолія Олександровича

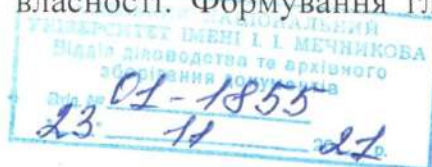
на дисертацію Булат Наталії Миколаївни

за темою

**«Доменні імена в системі об'єктів права інтелектуальної власності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право» у галузі знань 08 «Право»**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. В умовах поширення інформаційних технологій, становлення й розвитку інформаційного суспільства відбувається переосмислення ролі та значення інформації як соціального блага і правового феномена. Інформація із категорії, що характеризує систему знань та уявлень про людину і навколишню її дійсність трансформується в базову умову життєдіяльності особи, невід'ємний атрибут її функціонування та суспільного розвитку. Поступово у нормативно-правових актах право на інформацію виокремилося із системи природних прав та сформувалося як основоположне, первинне право людини, яке визнається та гарантується міжнародною спільнотою.

Сучасні тенденції розвитку інформаційного суспільства також впливають на систему охорони прав інтелектуальної власності. Формування глобальної

інформаційної мережі та інформатизація різних сфер життєдіяльності особи призвели до виникнення нових правових проблем, вирішення яких ускладнено відсутністю законодавчого регулювання та усталених підходів правозастосування. Одним з найбільш поширених і специфічних конфліктів такого роду є доменні спори, що виникають у зв'язку з використанням доменних імен у мережі Інтернет. Як засвідчує аналіз судової практики, саме законодавча невизначеність не дозволяє в повній мірі забезпечити захист прав володільців доменів. Особливо, коли йде мова про використання у доменних іменах прізвищ чи псевдонімів відомих осіб, відомих торговельних марок чи комерційних найменувань та інших об'єктів права інтелектуальної власності.

Слід наголосити, що Цивільний кодекс України (надалі - ЦК України) безпосередньо не містить правових положень регламентації відносин у сфері охорони доменних імен. Незважаючи на динамічний розвиток інформаційної сфери, збільшення ролі і значення інформації як необхідної умови існування особи в епоху інформаційного суспільства, не можемо не констатувати фактичну відсутність законодавчо закріплених на кодифікаційному рівні спеціальних правових моделей регулювання відносин по набуттю, зміні та припинення охорони доменних імен. Договірні засади розпорядження правами на доменні імена також наразі не отримали свого легального закріплення у нормах ЦК України чи в окремих законодавчих положеннях.

Вперше законодавче визначення поняття «доменного імені» як імені, що використовується для адресації комп'ютерів і ресурсів в Інтернеті з'явилося у Законі України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» 2002 р. У Законі були закріплені також норми, що використанням торговельної марки є її застосування в мережі Інтернет, а порушенням прав власника свідоцтва вважається також використання без його згоди в доменних іменах торговельних марок та схожих позначень.

Водночас, зазначених законодавчих положень наразі, безумовно, не достатньо для забезпечення належного регулювання відносин, пов'язаних з охороною доменних імен, ефективного розгляду та вирішення спорів щодо

використання торговельних марок у складі доменних імен, конфліктів між правами на доменне ім'я, торговельну марку або на інший об'єкт права інтелектуальної власності. Наразі основними правовими засадами охорони доменних імен залишаються документи розроблені недержаними органами (компанією ICANN «Політика вирішення спорів щодо доменних імен»/ «Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy» та вітчизняним адміністратором домену. UA ТОВ «Хостмайстер» «Політика вирішення спорів щодо доменних імен в домені .UA»).

Проблематика дослідження набуває додаткової актуальності в умовах зміни та перегляду під впливом розвитку інформаційного суспільства нормативних положень багатьох цивільно-правових інститутів та їх законодавчого закріплення на рівні ЦК України. В умовах рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України виявлення проблем цивільно-правового регулювання відносин охорони доменних імен у системі об'єктів права інтелектуальної власності, виокремлення шляхів їх усунення, у тому числі шляхом розробки пропозицій з удосконалення чинного цивільного законодавства України є важливим та необхідним. У правозастосовній практиці також виникає багато проблемних питань, пов'язаних з охороною доменних імен, ефективним розглядом та вирішенням спорів у даній сфері.

Проблемам цивільно-правового регулювання відносин у сфері охорони доменних імен у системі інтелектуальної власності присвячені наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів.

Науковим підґрунтям дослідження проблем у сфері інформаційних відносин є наукові праці О.В.Кохановської - розробника вітчизняної доктрини цивільно-правового регулювання інформаційних відносин. Окремий напрям цивілістичної науки пов'язаний з дослідженнями засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, до системи яких можуть бути віднесені також доменні імена.

Серед комплексних праць вітчизняних науковців з проблематики охорони доменних імен можна виділити дисертаційні дослідження Д.В. Бойка та

В.В.Бонтлаба, О.М. Сказко. Зокрема, дисертація Д. В. Бойка є першим в Україні комплексним дослідженням правової природи доменного імені. В.В. Бонтлаб у своїй роботі аналізує цивільно-правове регулювання відносин у сфері доменних імен. О.М. Сказко у 2021 р. визначає правові засади вирішення доменних спорів в Україні. Окремі правові засади охорони доменних імен та вирішення доменних спорів розглядалися у межах проблематики засобів індивідуалізації у працях Т.С.Демченко, К.О.Зерова, Ю.В.Носіка, Н.І. Майданик та інших науковців.

Водночас, у вітчизняній правовій доктрині наразі відсутні комплексні дослідження правового режиму доменних імен у системі об'єктів права інтелектуальної власності, спрямовані на розробку теоретичних положень, що визначають правову природу доменного імені, окреслення перспектив правової регламентації відносин у сфері доменних імен і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення правової регламентації відносин у відповідній сфері. Зазначені фактори зумовлюють необхідність проведення системного аналізу цивільно-правових засад охорони доменних імен як об'єктів права інтелектуальної власності, яким присвячена дана дисертаційна робота.

Дисертаційне дослідження Н.М. Булат виконане відповідно до плану наукових досліджень кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського національного університету імені І.І. Мечникова в межах тем: «Приватноправове регулювання суспільних відносин: традиції, сучасність, перспективи» (державний реєстраційний номер 0113U002740), «Забезпечення прав і законних інтересів учасників правовідносин, що виникають у сфері приватного права: проблеми теорії та практики» (державний реєстраційний номер 0118U004432).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Представлене дисертаційне дослідження Н.М. Булат виконано на високому науково-теоретичному рівні та характеризується необхідним рівнем

обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, що підкреслює їх достовірність.

Об'єкт та предмет дослідження визначені у відповідності до вимог, які ставляться МОН України до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», та дозволяють досягти мети дослідження, що полягає у розробленні теоретичних положень, що визначають правову природу доменного імені, його місце в системі об'єктів права інтелектуальної власності, окресленні перспектив правової регламентації відносин у сфері доменних імен і розробленні науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення правової регламентації відносин у відповідній сфері.

Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження дає підстави для висновку, що текст дисертації в повному обсязі відповідає меті дослідження, а поставлені завдання автором успішно виконані.

Грунтовною є методологічна основа дослідження Н.М. Булат, що обумовлено застосуванням сукупності методів наукового пізнання, серед яких: діалектичний метод, методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, структурно-функціональний метод, формально-догматичний та порівняльно-правовий методи дослідження.

Матеріал дослідження ґрунтується на працях як українських правників, так й зарубіжних вчених, на аналізі нормативно-правових актів України та зарубіжних країн, ретельному аналізі правозастосовної практики. Загалом автором використано понад 300 найменувань джерел, що свідчить про ґрунтовну аналітичну роботу під час підготовки дисертаційного дослідження.

Позитивним аспектом дисертаційного дослідження є також той факт, що дисертантом проаналізовано практичні аспекти охорони прав на доменні імена та практику застосування цивільного законодавства в цій сфері.

Дисертація Н.М. Булат за своїм оформленням відповідає вимогам МОН України. Структура дисертації логічно зумовлюється поставленими завданнями, об'єктом та предметом дослідження та складається з анотації,

переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що об'єднують сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Всі розділи та підрозділи за своїм змістом є взаємопов'язаними та взаємоузгодженими, логічно розкривають основні положення дисертаційного дослідження й засвідчують, що автору вдалося виконати поставлені завдання й досягти мети наукового дослідження.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота присвячена комплексному дослідженню доменних імен у системі об'єктів права інтелектуальної власності з метою розроблення теоретичних положень, що визначають правову природу доменного імені, його місце в системі об'єктів права інтелектуальної власності, окреслення перспектив правової регламентації відносин у сфері доменних імен і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення правової регламентації відносин у відповідній сфері в умовах проведення рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження Н.М. Булат дає підстави стверджувати, що в роботі на підставі проведеного ґрунтовного критичного наукового дослідження висунуто і обґрунтовано низку положень, висновків та ідей, рівень розробки яких та їх сукупність дозволяє кваліфікувати цю працю як завершене наукове самостійне дослідження.

Висновки і положення, що виносяться на захист, є особистим здобутком дисертанта та характеризуються необхідним рівнем наукової новизни для дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії.

Структура роботи побудована вдало, що дозволяє автору розкрити основну проблематику наукового дослідження. Зокрема, у розділі 1 «Правова природа доменного імені» дисертантом розглянуто генезу становлення та розвитку доменного імені як об'єкта права інтелектуальної власності, визначено цивільно-правову природу доменного імені, виокремлено поняття та охарактеризовано структуру доменного імені.

Автор на підставі аналізу практики Європейського суду з прав людини, а також практики Центру арбітражу та медіації Всесвітньої організації інтелектуальної власності та нормативних положень у сфері доменних імен, наголошує, що передумови для визнання доменного імені об'єктом права інтелектуальної власності були закладені в правозастосовній практиці, натомість законодавча регламентація відносин у сфері доменних імен, незважаючи на розвиток самих доменних імен, продовжує суттєво відставати від практичних потреб.

У розділі 2 «Місце доменного імені в системі об'єктів права інтелектуальної власності» визначено особливості системи об'єктів права інтелектуальної власності та окреслено місце доменного імені у цій системі, проаналізовано характерні ознаки та специфіку доменного імені як засобу індивідуалізації інтернет-ресурсів, проведено розмежування доменного імені із суміжними об'єктами.

У розділі 3 роботи «Перспективи правової регламентації відносин у сфері доменних імен» обґрунтовано доцільність уніфікованого регулювання відносин у сфері доменних імен у межах усієї світової спільноти та провідної ролі Всесвітньої організації інтелектуальної власності в цьому процесі, також аргументовано необхідність правової регламентації відносин у сфері доменних імен шляхом внесення відповідних змін до ЦК України та прийняття спеціального закону, уточнено коло відносин, що потребують належного правового регулювання у сфері охорони доменних імен.

Загалом, при дослідженні проблематики роботи опоненту імпонує підхід, який обрав автор при підготовці дисертаційного дослідження, який передбачає проведення аналізу поняття та особливостей охорони доменних імен через призму системи права інтелектуальної власності. У цьому аспекті автор слушно аналізує проблематику систематизації об'єктів права інтелектуальної власності, їх поділ на відповідні групи та види, на підставі чого визначає місце доменних імен як виду засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.

У цьому зв'язку дисертант слушно наголошує на тому, що зважаючи на критерії класифікації об'єктів права інтелектуальної власності, доменне ім'я в системі об'єктів права інтелектуальної власності варто зарахувати до засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів, послуг та інтернет-ресурсів, оскільки головне призначення доменного імені полягає в індивідуалізації ресурсу в інформаційній мережі. Як засобам індивідуалізації доменним іменам притаманні ознаки, що є характерними для даної групи об'єктів інтелектуальної власності: вони призначені для індивідуалізації певних об'єктів; для забезпечення правової охорони доменних імен не є необхідним їхній творчий характер; право на доменне ім'я не включає особисті немайнові права суб'єкта.

Водночас, доменне ім'я має певні особливості, оскільки володіє абсолютною (а не відносною) унікальністю, а суб'єкт прав на доменне ім'я зазвичай має право делегувати у відповідній доменній зоні домени наступних рівнів іншим суб'єктам (с.202-203 роботи)

Автор вірно визначає співвідношення між правовими режимами охорони доменних імен, об'єктів авторського права, комерційних найменувань та торговельних марок, наголошуючи, що позначення, використовуване як доменне ім'я (якщо воно є оригінальним), може отримати кумулятивну правову охорону і як доменне ім'я, і як об'єкт авторського права (с. 203 роботи). Умовою охорони доменного імені в такому разі буде відсутність порушення прав автора.

Цілком слушним є визначення автором поняття доменного імені як особливого об'єкта права інтелектуальної власності, що являє собою унікальний набір символів, який використовується для адресації комп'ютерів і є засобом індивідуалізації інтернет-ресурсів.

Теоретичний та практичний інтерес становить висновок про існування спільних ознак доменного імені та засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг (призначення, не обов'язковість творчого характеру, наявність лише майнових прав), а також положення щодо

виокремлення істотних рис доменного імені як засобу індивідуалізації інтернет-ресурсів (абсолютна унікальність, можливість делегування доменів наступних рівнів, індивідуалізація інтернет-ресурсів, можливість некомерційного використання, відсутність територіальних меж дії, наявність змістовних і технічних обмежень щодо використання деяких символів у доменних іменах).

Автор вірно наголошує, що проблема відмежування доменного імені від суміжних об'єктів тісно пов'язана з проблемою кіберсквотингу. Відтак, кіберсквотинг здобувач визначає як порушення прав інтелектуальної власності на торговельні марки, комерційні (фірмові) найменування, об'єкти авторського права тощо, а також на самі доменні імена та порушення прав на інші об'єкти, які не є об'єктами права інтелектуальної власності (ім'я фізичної особи), вчинене шляхом недобросовісної реєстрації та (або) використання доменного імені, що містить позначення, яке є тотожним (схожим) з охоронюваним об'єктом (його частиною). Залежно від кола позначень, які недобросовісно використовуються кіберсквотерами при реєстрації доменних імен, можна виділити брендовий, іменний, галузевий, географічний, авторський кіберсквотинг і тайпосквотинг тощо.

Цілком підтримуємо висновок про те, що незважаючи на затвердження «Політики вирішення спорів щодо доменних імен в домені .UA» (UA-DRP), заборона реєстрації в домені .UA доменного імені за відсутності прав на відповідну торговельну марку нівелює значення положень UA-DRP, обмежуючи їх застосування. З огляду на вищенаведене слушно наголошується на необхідність закріплення в українському законодавстві концепції добросовісності, закладеної в UDRP.

Н.М. Булат також запропоновано ряд слушних пропозицій до законодавства на підставі зазначених положень. Зокрема, за результатом дослідження проблем правової охорони доменних імен у системі права інтелектуальної власності обґрунтовано потребу доповнення ч. 1 ст. 420 ЦК України абзацом 14 «доменні імена» шляхом їх включення до об'єктів права інтелектуальної власності, а також доповнення Книги четвертої ЦК України

главою 45¹ «Право інтелектуальної власності на доменне ім'я» (с. 198-199 роботи), в якій надається визначення поняття доменного імені, визначено суб'єкти права інтелектуальної власності на доменне ім'я та окреслено коло майнових прав інтелектуальної власності на такий об'єкт.

Зазначені пропозиції особливо важливі зараз в умовах проведення рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження Н.М.Булат полягає в можливості використання висновків та пропозицій дисертації в правотворчій діяльності для удосконалення положень чинного цивільного законодавства України. Отримані результати можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень правових питань у сфері доменних імен. Деякі з аргументованих висновків, висвітлених у публікаціях за темою дисертації, вже стали підґрунтям для подальших досліджень на рівні магістерської роботи, тез доповідей, наукових статей і дисертаційного дослідження. Робота містить рекомендації з удосконалення законодавства, що регламентує відносини щодо доменних імен, розроблені відповідні положення, які можуть бути використані в законотворчій діяльності. Результати дослідження також можуть бути використані в правозастосовній діяльності при вирішенні спорів щодо доменних імен.

Результати наукового дослідження рекомендовано для використання під час навчального процесу при викладанні дисциплін «Цивільне право» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Право»), «Право інтелектуальної власності» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Право»), «Проблеми цивільного права» (для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності «Право»), при написанні курсових і магістерських робіт, при підготовці методичних рекомендацій із відповідних дисциплін, при написанні навчальних посібників. Результати дослідження впроваджено при формуванні правових позицій у спорах про доменні імена, розробленні проектів договорів про реєстрацію доменних імен, при формуванні

правових позицій, підготовці консалтингових та освітніх послуг у практичній діяльності громадських організацій, адвокатів та господарюючих суб'єктів.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Детальне ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження Н.М.Булат, опублікованими працями за темою дисертації надає можливість зробити висновок, що основні результати дисертаційного дослідження повністю відображено у двадцяти п'яти наукових публікаціях, які висвітлені у дванадцяти наукових статтях, опублікованих у вітчизняних і зарубіжних виданнях, зокрема в одній статті – у виданні, проіндексованому в базі даних Scopus та одній статті – у виданні, проіндексованому в базах даних Scopus і Web of Science Core Collection, а також у тринадцяти тезах виступів на науково-практичних конференціях, що цілком підтверджує достатній рівень апробації результатів дисертаційного дослідження.

Відсутність порушення академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні Н.М.Булат відображено поважне ставлення до наукових пропозицій, поглядів інших вчених-правників, що свідчить про наступність юридичної наукової думки. Список використаних джерел становить 303 найменування, що засвідчує ґрунтовну роботу автора над підготовкою дисертаційного дослідження.

У рецензованій праці не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Зазначене підкреслює дотримання дисертантом вимоги академічної доброчесності, на чому особливу увагу акцентовано в Законі України від 05 вересня 2017 року «Про освіту».

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи актуальність і високий науковий рівень проведеного дослідження, його обґрунтованість і достовірність, наукову новизну, теоретичну та практичну значимість його результатів для вирішення низки правових проблем у цивільному праві, звернемо увагу на дискусійні моменти і висловимо зауваження щодо окремих положень роботи:

1. Потребують уточнення окремі положення роботи. Зокрема, у роботі (с. 4, 202 тощо) автор пропонує застосовувати параметричну теорію систем при вивченні системи об'єктів права інтелектуальної власності. Відтак, структурно об'єкти права інтелектуальної власності запропоновано об'єднати у три групи: об'єкти авторського права та суміжних прав, об'єкти промислової власності та наукові відкриття. У цьому зв'язку потребує додаткової аргументації позиція щодо виокремлення поряд з об'єктами авторського права та суміжних прав, а також прав промислової власності ще однієї групи об'єктів, яка представлена лише науковими відкриттями. Відзначаємо, що наукові відкриття за своєю сутністю також є результатами науково-технічної творчості та охороняються лише в окремих державах світу, а в Україні система їх правової охорони так і не була сформована.

2. Цілковито підтримуючи висновок автора щодо можливості кумулятивної правової охорони позначення як доменного імені та об'єкта авторського права, водночас, наголошуємо про потребу його узгодження з іншою тезою, висловленою на с. 203 роботи про те, що для забезпечення правової охорони доменних імен не є необхідним їхній творчий характер,

У такому разі можливість запровадження кумулятивної охорони позначення як об'єкта авторського права та доменного імені може стосуватися не всіх позначень, які виражені у доменних іменах, а лише тієї їх частини, що мають творчий характер, адже для доменного імені творчість не є кваліфікуючою ознакою правової охорони. Так само наголошуємо, що не кожне словесне позначення може охоронятися як об'єкт авторського права, а лише таке, яке виражає оригінальну назву твору чи іншу його частину, яка може використовуватися самостійно.

3. Потребує уточнення позиція автора (с. 203) про відсутність територіальних меж дії доменного імені. Доменне ім'я часто має «прив'язку» до національної доменної зони, а відповідні функції по його адмініструванню та контролю за використанням виконують ресстратори, що функціонують згідно законодавства відповідних держав. В Україні вітчизняним адміністратором

домену .UA доменних імен є ТОВ «Хостмайстер», який на підставі UDRP розробив національну Політику вирішення спорів щодо доменних імен в домені .UA (UA-DRP).

4. Досліджуючи проблему кіберсквотингу та заходи боротьби з ним, здобувач виділяє різні види кіберсквотингу (брендовий, іменний, галузевий, географічний, авторський кіберсквотинг і тайпосквотинг тощо), водночас, не визначає наслідки такої класифікації, зазначаючи, що «ключовою ознакою кіберсквотингу є те, що таке правопорушення вчиняється шляхом недобросовісної реєстрації та (або) використання доменних імен» (с. 204). Відтак, положення щодо класифікації кіберсквотингу на види потребують додаткової аргументації із визначенням наслідків такого поділу.

5. У результаті проведеного дослідження автор пропонує ряд змін до ЦК України зокрема, у частині виокремлення майнових прав інтелектуальної власності на доменне ім'я. Підтримуючи цю ініціативу здобувача, все ж наголошуємо на потребі додаткової аргументації положення щодо виокремлення поряд із традиційними видами майнових прав інтелектуальної власності (такими як право на використання доменного імені, виключне право дозволяти його використання та виключне право перешкоджати неправомірному використанню доменного імені) також нових видів майнових прав на доменні імена (права делегувати домени наступних рівнів у своєму доменному імені та права здійснювати адміністрування делегованих доменів). Яким чином співвідносяться такі права? Чи не поглинаються вони більш широкими за змістом правом на використання та правом дозволу використання об'єкта інтелектуальної власності?

Висловлені зауваження спрямовані, переважно, на уточнення пропозицій автора і виявлення дискусійних питань, не торкаються концептуальних положень дисертації, а тому не впливають на її загальну високу позитивну оцінку.

Результати дисертації мають як теоретичне, так і практичне значення, розвивають доктрину цивільного права і можуть бути використані у подальших теоретичних дослідженнях і практиці у проаналізованій сфері.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Булат Наталії Миколаївни за темою «Доменні імена в системі об'єктів права інтелектуальної власності» є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати з розробки теоретичних положень щодо доменних імен у системі об'єктів права інтелектуальної власності, що мають істотне значення для науки цивільного права.

Дисертаційна робота Булат Наталії Миколаївни за темою «Доменні імена в системі об'єктів права інтелектуальної власності» за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 року № 167 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40, а її автор - Булат Наталія Миколаївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри інтелектуальної власності
та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ЛІТІС ВАСІЛ
ВУЖИ СЕМЕТАР НАЧ
КАРАУЛЬНА Н.В.
11. 2021р.

А.А.А.

[Signature]

